

JAUZI^{AK}

PARekidetasunerantz

LAN-FITXAK

Asociación
MATIZ
educación en valores

**KUTXA
FUNDA
ZIOA**

Agenda 2030
Euskadiren konpromisoa

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

JAUZIak

PARekibetasunerantz

LAN-FITXAK

AURkibidea

1. FITXA	MARKO JURIDIKOA ETA ARAUEMAILEA	2
2. FITXA	MATERIAL DIDAKTIKOA ETA TESTULIBURUAK AZTERTZEKO FITXAK	4
3. FITXA	IPUIN ETA IKUS-ENTZUNEZKO MATERIALEN AZTERKETA	7
4. FITXA	PATIOA ETA KIROL-EREMUAK BEHATZEA	10
5. FITXA	IRAKASLEAREN AUTOBALORAZIOA	12
6. FITXA	HAUR ETA LEHEN HEZKUNTZAKO IKASGELETAN INTERSEKZIONALITATEA LANTZEA	14
7. FITXA	EMAKUMEZKO ERREFERENTEEKIN LAN EGITEA	16
8. FITXA	EKINTZARA PASATZEKO BALIABIDEAK	18

Berdintasun-politiken esparru juridikoa	Hezkuntza esparru juridikoa
1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurkako babes osorako neurriei buruzkoa. 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako. 3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, emakumeen eta gizonen benetako berdintasunerako. - EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana (2018). - Etxeko tratatu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobea egiteko erakundearen arteko II. Akordioa. Euskal Autonomia Erkidegoa (2009). - Ministroen Batzordearen CM/Rec (2007)13 Gomendioa estatu kideei, hezkuntzan genero-dimentsioa txertatzeari buruzkoa. 3/2012 Legea, otsailaren 16koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea eta Emakunde – Emakumearen Euskal Erakundea sortzeko Legea aldatzen dituena. 14/2012 Legea, ekainaren 28koa, genero-identitateagatik ez baztertzeari eta errekonozimenduari buruzkoa transexualen eskubideen alde. - Genero-indarkeriaren aurkako Estatu Ituna (2017).	1/1993 Legea, otsailaren 19koa, Euskal Eskola Publikoari buruzkoa. 2/2006 Lege Organikoa, maiatzaren 3koa, Hezkuntzari buruzkoa, abenduaren 9ko 8/2013 Lege Organikoa aldatua kalitatea hobetzeko. 201/2008 Dekretua, abenduaren 2koa, Euskal Autonomia Erkidegoko unibertsitateaz kanpoko ikastetxeetako ikasleen eskubideei eta betebeharreri buruzkoa. 237/2015 Dekretua, abenduaren 22koa, Haur Hezkuntzako curriculumaz ezarri eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzen duena. 236/2015 Dekretua, abenduaren 22koa, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculumaz ezarri eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzen duena. - Euskal hezkuntza-sistemarako hezkidetzako II. Plana, berdintasunerako eta tratatu onerako bidean (2019-2023).

Eusko Legebiltzarrak onartutako 4/2005ko Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoak, hezkuntza-sistemak berdintasunaren arloan duen eginkizun protagonikoa aitortzen du. III. tituluan, Hezkuntzako esku-hartze arloan berdintasunerako neurriak zehazteari buruzko kapitulu bat jasotzen da, bai unibertsitate-irakaskuntzan, bai unibertsitateaz kanpoko irakaskuntzan. Era berean, 28. artikuluan hezkuntza-sistemari hezkidetzaz-eredu bat garatzeko eskatzen zaio. Zehazki, honako hau adierazten du:

“Bestelako hezkuntza publikoko politikak norbanakoaren garapen holistikoan oinarritutako hezkuntza-eredu bat lortzera bideratu beharko lirateke, estereotipoetatik eta estereotipoetan oinarritutako roletatik libre, diskriminazio mota guztiak baztertuz eta genero-alborapenik gabeko orientazio akademiko eta profesionala bermatuz. Horrela, emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasuna lortuko da dimentsio guztietan: emakumeentzat eta hezkuntza-aurkera guztietan”.

Esan beharra dago, bestalde, Euskal Eskola Publikoari buruzko otsailaren 19ko 1/1993 Legeak, 3. artikuluko 1. puntuan, honela definitzen duela: plurala, elebiduna, demokratikoa, euskal gizartearen zerbitzura dagoena, bere ingurunean sozialki eta kulturalki errotua, parte-hartzailea, desberdintasunen konpentsatzailea eta aniztasunaren integratzailea. Baina, horrez gain, bere helburuen artean dago *“ematen den irakaskuntzaren hezkidetzaz ziurtatzea”*. Bestalde, arau-esparru horrek, bere artikuluetan, hainbat arau ematen dizkigu; besteak beste, genero-ikuspegia curriculum-ean sartzeko jarraibideak ematen dizkigu, material didaktikoen erabilera arautzen du, eta pertsonen eta hezkuntza-sistemako koordinazio-egiturek izan beharreko prestatutzari buruzko jarraibideak ematen ditu.

Azkenik, hezkuntza-arloko genero-zeharkakotasunari dagokionez, Ministroen Batzordeak Estatu kideei egindako CM/Rec (2007) 13 Gomendioa nabarmendu behar da, hezkuntzan genero-dimentsioa txertatzeari buruzkoa. Gomendio horretan, Estatu kide guztiei eskatzen zaie hainbat neurri har ditzatela genero-ikuspegia hezkuntza-sistemaren hainbat eremu eta mailatan txertatzeko.

Bai berdintasunaren arloko araudia, bai hezkuntzaren arloko berariazkoa, bat datoz hezkuntza-sistemak emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasunean aurrera egiteko kontuan izan behar dituen alderdietan. Honako hauek dira: curriculumaren edukia, material didaktikoak, egiturekin eta pertsonekin lotutako neurriak, hezkuntza-sistemako langileen gaikuntza, ikuskaritzaren lana, ordezkartza-organismo goren-arduradunaren figura eta genero-indarkeriaren aurrean jarduteko neurriak eta politikak.

hezkidetzaz
justizia
soziala
esku-bideak

berdintasuna

Bizkidetzaz

2. fitxA

MATERIAL DIDAKTIKOA ETA TESTULIBURUAK AZTERTZEKO FITXAK

A. HIZKUNTZA

Hizkuntzaren bidez esaten dugu zer den, existentzia ematen edo ukatzen diegu emakumeei, gizonei eta munduari. Horregatik, funtsezkoa da jakitea:

- * Nor izendatzen da eta nola egiten da?
- * Modu berean izendatzen al dira emakumeak eta gizonak?
- * Zer ezaugarri esleitzen zaizkie emakumeei eta zein gizoniei?
- * Ba al dago adierazpen diskriminazionalerik edo estereotipoak edo aurreiritziak adierazten dituenik?

B. IRUDIAK

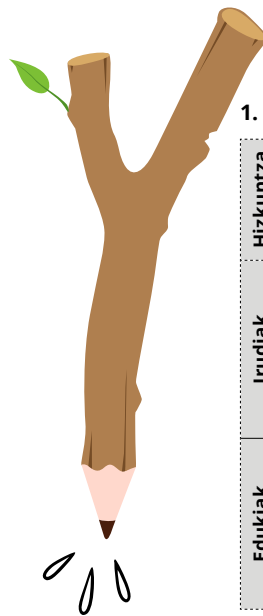
Irudiek funtzio didaktiko bat betetzen dute, proposatzen diren kontzeptuak edo zereginak osatzen eta ulertzen laguntzen duena, eta mezuei laguntzeko balio dute. Gainera, zenbait irakaskuntza-mailatan, lehentasunezko informazio-iturria dira.

- * Nor irudikatzen da?
- * Nortzuk dute protagonismoa?
- * Batzuen eta besteen itxura fisikoa, adierazpenak eta ezaugarriak.
- * Sexu bakoitzeko pertsonaiak agertzen diren testuingurua eta maiztasuna.
- * Emakumeek eta gizonek egiten dituzten jarduerak...

C. LANTZEN DIREN EDUKIAK ETA IKUSPEGIA

Ikasgelan lantzeko hautatzen diren gaiak, eskaintzen den informazioa (eta ezkututzen dena), aurkeztzen den ikuspegia edo proposatzen diren jarduerak dira irakaskuntzaren bihotza eta eskolako lanaren funtsa, kultura transmititzen duten heinean.

- * "Betiko" edukiak mantentzen al dira eta "emakumeen" gaiiei buruzko orrialde edo epigrafe batzuk gehitzen al dira?
- * Zer lanbide betetzen dituzte emakumeek? Egungo eta iraganeko aniztasuna islatzen al dute?
- * Zer zeregin dute gizonak? Etxeko eta pertsonen zaintzako testuinguru eta jardueretan agertzen dira?
- * Ikusarazten eta baloratzen al dira emakumeek, anonimoek eta ezagunek, historian zehar egin dituzten ekarpen espezifikoak?
- * Aurkezten diren autoritate-figurak maskulinoak dira bakarrik edo nagusiki?
- * Eskaintzen al da emakumeen ikuspegi "biktimista" hau da, subjektu pasibo gisa, irajinez edo eskubideez?

1. taula-eredua, analisiaren emaitzen balorazioa egiteko.

[illegible]

1. taula-eredua, analisiaren emaitza iraultzeko laburpena (adibide moldagarriak).

		Hizkuntza	Irudiak	Edukiak	inglesa (5.º H.)	Gaztelania 6 (5.º L.H.)	Gaztelania 5 (5.º L.H.)	Gaztelania 4 (5.º L.H.)	Gaztelania 3 (5.º L.H.)	Gaztelania 2 (5.º L.H.)	Gaztelania 1 (5.º L.H.)	Matematika (6.º L.H.)	Euskara 8 (2.º L.H.)	Euskara 7 (2.º L.H.)	Euskara 6 (2.º L.H.)	Euskara 5 (2.º L.H.)	Euskara 4 (2.º L.H.)	Euskara 3 (2.º L.H.)	Euskara 2 (2.º L.H.)	Euskara 1 (2.º L.H.)
			Gizonen eta emakumeen presentzia	Emakumeen jarduerak	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
			Itxura fisikoa	Gizonen jarduerak (etxea eta zaintzak)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
			Garatzen dituzten jarduerak	Emakumeen ekarpenak	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗

2. taula-eredua, analisiaren emaitzen balorazioa egiteko.

Titulua:	
Autoretza:	
Maila:	
Argitaletxea:	
Urtea:	
Hizkuntza	
Irudiak	
Edukiak	

2. taula-eredua, analisiaren emaitza iraultzeko laburpena (adibide moldagarriak).

INGELES	
Titulua: XXX XXX XXX	
Autoretza: XXX XXX XXX	
Maila: 5. maila	
Argitaletxea: XXXXXXXXX	
Urtea: 20XX	
Hizkuntza	Hizkuntza inklusiboa erabiltzen da.
Irudiak	Gizon gehiago agertzen dira emakume baino: 300 gizon y 242 emakume. Itxura fisikoa: Emakumeak ile luzearekin, zapatilekin, gonarekin eta galtzekin agertzen dira, eta loreekin apainduta. Gizonak, berriz, ile motzarekin, zapatilekin eta galtzekin agertzen dira beti. Garatzen dituzten jarduerak: Emakumeek eta gizonak jarduera eta lanbide mota bera garatzen dute liburu osoan zehar. Baina, karatea eta pisu-jasotzeko kirolekin gizonak irudikatzen dira (17. eta 21. or.), et dantza eta gimnasia erritmikoa emakumeek (25. or., besteak beste).
Edukiak	- Gizonak eta emakumeak erabiltzen dira ariketak egiteko (5., 12. eta 107. or., besteak beste). - Arteari buruz agertzen diren erreferenteak irudi maskulinoak baino ez dira (36. or.).

3. fitxa

IPUIN ETA IKUS-ENTZUNEZKO MATERIALEN AZTERKETA HAUR HEZKUNTZAKO ETAPA

Badira erraz ikus daitezkeen xehetasunak, eta dagoeneko lehen arrastoa eman diezagukete haurrentzako animaziozko telesailak ikusten ditugunean edo ipuin tradizional batzuk irakurtzen ditugunean. Galdera erraz batzuk proposatzen dizkizuegu. Gure talde-gela ikusten edo irakurtzen dugun bitartean egin ditzakegu galderak. Segurtasun osoz, beste batzuk ere aurkituko dituzue.

1. Pertsonaien inguruan:

Nor da istorioaren protagonista?, Zenbat pertsonaia emakume eta maskulino agertzen dira?, Istorioan garrantzi bera al dute?, Zein dira pertsonaia arrakastatsu eta herrikoienak?, Zein dira pertsonaia femenino eta maskulinoen rolak?, Zein dira haien jantzien koloreak?, Amantala pertsonaia femeninoen objektu eksklusiboa al da?, Zein objektu mota maneiatzen dituzte pertsonaia maskulino eta femeninoek?, Zein da pertsonaia femeninoen espresioa?, Zein dira pertsonaia exagerikoen ezaugarriak?, Zein dira pertsonaia femeninoen ezaugarriak?, Zer ezaugarri dituzte pertsonaiak beraien sexuaren arabera?, pertsonaia fisiko guztien ezaugarri antzekoak dituzte?...

2. Pertsonaien jarreraren arabera:

Zer-nolako jarduerak egiten dituzte?, Nork hartzen ditu bere gain jokabide aktiboagoak?, Nork egiten du lan etxetik kanpo?, Nork egiten ditu kirol- edo zientzia-jarduerak?, Nork hartzen ditu lidergo- eta ausardia-paparak?, Nork berreskuratzen, salbatzen edo konpontzen ditu arazoak?, Nor arduratzen da gehiago bere irudiaz?, Nork egiten ditu etxeko lanak eta janaria?, Nork zaintzen ditu haurrak?, Nork zaintzen ditu neskatoak eta mutilak?, Bakarrik irakurtzen dute egunkarietako pertsonaiek, edo gizonezkoek gidatzen dute? Nork pentsatzen du beti maitasunean?...

Lortutako erantzunetan nolabaiteko orekarik aurkitzen ez badugu, xehetasun handiagoz aztertu beharko genuke interes, jokabide edo jarrera desberdinak zein sexuri egokitzen zaizkion, transmititzen dituzten mezuen ideia hobea izateko eta izaera sexista izan dezaketen jakiteko.

Ikus-entzunezko materialari eta ipuin parekideagoei buruzko gomendiorik?

Noski baietz. Lehenik eta behin, zuen analisia egin behar duzue, eta egokiena iruditzen zaizuen aukeraketa egin. Ez da lan erraza gizarte-desberdintasun hori, neurri handiagoan edo txikiagoan, islatzen ez duten aisialdiko eta kulturako produktuak aurkitzea. Horregatik, garrantzitsua da, gutxienez, oinarritzko elementu batzuk zaintzen saiatzea, gure ikasleek gizartean duten eginkizunari buruzko mezu berdina gero jaso ditzaten. Kontuan izan behar dugu:

- Pertsonaia maskulinoen eta femeninoen eta istorioan duten protagonismoaren artean oreka egotea.
- Emakumezko pertsonaien rol aktiboak, ausartak edo lidergoarenak ere barne hartzen dituzte.
- Erakutsi kezka desberdinak dituzten pertsonaia femeninoak, ez bakarrik beren irudian, itxura fisikoan edo maitasunean oinarrituak.
- Barruan sartzen dira etxetik kanpo lan egiten duten, ibilgailuak gidatzen dituzten, taldeak gidatzen dituzten, kirolak egiten dituzten (eta ondo egiten duten), bidaiatzen duten, mendiak eskalatzen dituzten, liburuak idazten dituzten, hitzaldiak ematen dituzten, ikertzen duten, primeran konpontzen diren lagunak dituzten eta abar. benetako emakumeak!
- Pertsonaia femeninoen hipersexualizaziorik ez.
- Etxeko eta zainketetako erantzunkidetasunaren erakusgarri da.
- Gizonezko nahiz emakumezko pertsonaiek emozioak adierazi behar dituzte, emozio guztiak, tristura eta frustrazioa barne.
- Talde-lana eta pertsonaia desberdinen arteko lankidetzak orekatu behar dute.
- Ez dezatela indarkeria erabili gatazkak konpontzeko mekanismo gisa.
- Estilo eta kolore guztietako pertsonaia izan daitezela, sexua edozein dela ere.
- ...

Ikus dezakezuenetz, ez da nahikoa irizpide bakar batetza. Hala, animazio-telesail batzuetan protagonistak neskek dira, baita heroiak ere. Baina, erreskatearen eta balentriaren artean, beren ametsetako mutila besterik ez dute buruan... Beno, bazirudien ez zela oso gaizki hasten kontua, baina agian ez da hori eredurik onena neskatalak lekualdatzeko, bikotea aurkitzea baino askoz ere kezka gehiago baitago neskatoentzat bizitzan...

Beste batzuetan, gidoiak markatuko du protagonismoa haiena bakarrik edo haiena bakarrik izatea. Horrek, berez, ez du inoiz garrantzi handiagoa izango, baldin eta, beste irizpide batzuk aztertzean, berdintasun-kutsua dagoela iruditzen bazaigu.

Laburbilduz, saia gaitzen helarazi nahi ditugun berdintasun-balioak hobeto jasotzen dituzten marrazki eta animazio-serieak aurkitzen.

PATIOA ETA KIROL-EREMUAK BEHATZEA. ESPASIOAREN DEDIKAZIOA

Behatutako patioa: KURTSOA/KURTSOAK GOIZEZ/ARRATSALDEZ			
Behaketa egiten duen pertsonaren izena:			
Behatutako minutuak:			
Behaketaren data:			
Eremu mota:	Pertsona kopurua:		
	NESKAK	MUTILAK	GUZTIRA
Patioaren erdialdea			
Eremu periferikoa 1 (zehaztu)			
Eremu periferikoa 2 (zehaztu)			
Eremu periferikoa 3 (zehaztu)			
Beste eremu batzuk (zehaztu)			

	NESKAK	MUTILAK	BIAK	Oharrak
Norentzat dira onuragarriagoak patioan egiten diren jarduerak?				
Nortzuk dira jokoaren espazioko protagonistak? (ikusgarrienak direnak, liderrak direnak, erabakiak hartzen dituztenak eta gainerakoak aintzatespena dutenak).				
Zer kirol egiten dira? (zehaztu generoaren arabera, alderik badago).				
Zer joko ikusten dira? (zehaztu generoaren arabera, alderik badago).				
Jarduera pasiboa (zehaztu).				
Jolasak/kirolak neskak edo mutilak antolatzen dituzte.				

	BAI	EZ	EZ DAKIT	Oharrak
Ba al dago patioan itzalgunerik?				
Ba al dago neskak eta mutilak hitz egitera edo jolas lasaietara jolastera eser daitezkeen eremu lasairik?				
Ba al dago lurtean jolasteko espaziorik baloikadak jasotzeko arriskuan egon gabe?				
Ba al dago alderik goi mailako haurrek jolastokiko eremu onenak jabetzeari dagokionez?				
Ba al dago neskek egindako joko "maskulinorik"?				
Ba al dago mutilak egindako joko "femeninorik"?				
Ikastetxean kontuan hartzen al da haur guztiek ez dutela futboleko jokatzea erabaki eta ez zaiela futboleko jokatzea gustatzen?				

BESTE OHAR POSIBLE BATZUK

Jarrerak. Zer jarrera agertzen dira argi eta gehienbat nesketan eta mutiletan?, adingabeak bakarrik ikusten al dira?, kultura-jatorriak edo sexu-orientazioak, pertsonen arteko harremanak baldintzatzen dituztela ematen du?, jolastokiko ikasle-taldeak pluralak eta inklusiboak dira?

PATIO GATAZKATSUETAN

HITZEKO ERASOAK

Irain kopurua	Mutilak-neskak	Neskak-mutilak	Mutilak-mutilak	Neskak-neskak
Gorputzera (adibidez, behi bat bezala zaude)				
Adimenari				
Sexualak (marika, puta...)				
Arrazistak				
Bestelakoak				

ERASO FISIKOAK

Irain kopurua	Mutilak-neskak	Neskak-mutilak	Mutilak-mutilak	Neskak-neskak
Gorputzari				
Norberaren gauzei				

BESTE OHAR POSIBLE BATZUK

Jarrerak. Nola jokatzen dute testigu izan daitezkeen ikasleek? Norbait saiatzeko erasoak jasan duen pertsonari bitartekotza edo laguntza ematen? Ikusten diren gatazkek konnotazio interkulturalak, arrazistak edo lgtbifobikoak izan ditzakete?

IRAKASLEAREN AUTOBALORAZIOA.**GURE PRAKTIKA HEZKIDETZAKO BETAURREKOEKIN BEGIRATZEA**

Helburua: Norberaren irakaskuntza-jardunari buruz hausnartzea, nesken eta mutilen tratuan, hizkuntzan eta itxaropenetan egon daitezkeen desberdintasunak identifikatzeko, eta hezkuntza berdinzaleago baterantz aurrera egitea.

1. GURE JARDUNBIDEARI ERREPARATZEN DIOGU (LEHEN URRATSA)

Hasi aurretik, eman egun batzuk gelan **zure burua aztertzen**. Ahal izanez gero, erabili audio- edo bideo-grabazioak normalean (ez unean unekoak), eguneroko egoera errealak jasotzeko.

Behaketa jarraituak izaten ditugun ohiturak, eta identifikatzen ez ditugunak detektatzea ahalbidetzen du.

2. ARRETA KANTITATEA ETA HITZAREN ERABILERA

Markatu zure ohiko jarduna hobekien islatzen duen aukera:

- ☐ Berdin zuzentzen natzaie neskei eta mutilei azalpenetan.
- ☐ Arreta emateko dei gehiago egiten dizkiet mutikoei neskei baino.
- ☐ Interes berarekin entzuten ditut ikasle guztien esku-hartzeak.
- ☐ Batzuk besteak baino gehiago eteten ditut (nori?).

Hausnartzeko:

- Nor begiraten dut gehiago azaltzen dudanean?
- Nori galdetzen diot gehiago?
- Nor zoriontzen dut gehien jendaurrean?

3. HELARAZTEN DITUDAN MEZUEN EDUKIA

Hausnartu zer mezu mota ematen diezun neskei eta mutilei:

- ☐ Mutilei beren portaerari buruzko iruzkin gehiago egiten dizkiet.
- ☐ Neskei beren itxurari edo jarrerari buruzko iruzkin gehiago egiten dizkiet.
- ☐ Haurrei eskolako lanari buruzko argibide gehiago ematen dizkiet.
- ☐ Txikigarri gehiago erabiltzen ditut neskekin.
- ☐ Mutilen lana "adimentsu" gisa baloratzen dut.
- ☐ Nesken lana "konstante" edo "langile" gisa baloratzen dut.

Hausnartzeko:

- Zer hitz erabiltzen ditut lan ona aitortzeko?
- Termino berberak erabiltzen ditut neskekin eta mutilekin?

4. ITXAROPENAK ETA BALORAZIOAK

Zintzotasunez irakurri eta pentsatu:

- ☐ Nesken eta mutilen autonomia-maila bera espero dut.
- ☐ Eskolako arrakasta gaitasunari egozten diot kasu batzuetan, eta ahaleginari beste batzuetan.
- ☐ Denbora bera ematen dut ikasle guztien zailtasunak aztertzen.
- ☐ Akatsen, jokabidearen edo ekimenaren aurrean berdin erreakzionatzen dut.

Hausnartzeko:

- Nor jotzen dut "bikain"?
- Nor jotzen dut "aplikatutzat"?
- Zergatik?

5. HIZKUNTZA, EMOZIOAK ETA ASERTIBITEA

Begiratu nola adierazten diren neskak eta mutilak... eta nola erreakzionatzen duzun zuk:

- ☐ Emozioak adieraztera animatzen dut, neurri berean.
- ☐ Ikasle guztien asertibitatea positiboki baloratzen dut.
- ☐ Ez ditut adierazpen irmoagoak edo sentikorrak zigortzen.
- ☐ Estereotipoak zuzentzen ditut eguneroko hizkuntzan agertzen direnean.

Hausnartzeko:

- Nor animatzen dut ozenago hitz egitera?
- Nori eskatzen diot lasaitzeko edo "lasaia goa" izatea?

6. KONTZIENTZIA HARTZEA ETA OHITURAK BERRIKUSTEA

Desberdintasun horiek ez dira nahita gertatu. Maskulinoa femeninoa baino gehiago baloratzen duen kultura androzentrikoan ikasitako ohituren parte dira.

Markatu gertuen sentitzen duzuna:

- ☐ Eredu horietako batzuetan identifikatzen dut neure burua.
- ☐ Ez nuen inoiz pentsatu.
- ☐ Ez zait gustatzen hori aitortzea, baina berrikusi egin nahi dut.
- ☐ Beharrezkoa iruditzen zait sistematikoki aztertzea.

7. LEHENENGO KONPROMISO PERTSONALAK

Idatzi ikasgelan probatzeko konpromisoa hartzen duzun aldaketa zehatz bat edo bi:

- _____
- _____
- _____

Aldaketa txiki iraunkorrek eraldaketa handiak eragiten dituzte.

Gogoratu:

Autobalorazio honek ez du epaitzea edo seinalatzea bilatzen, **kontzientzia hartzea** baizik. Irakaslana berrikustea etengabeko prozesu kolektiboa da, eta zaintzatik, ekitatetik eta errespetutik hezte ahalbidetzen digu.

6. fitxa

HAUR ETA LEHEN HEZKUNTZAKO IKASGELETAN INTERSEKZIONALITATEA LANTZEA

A. HAUR BAKOITZA EZAGUTU ETA ULERTZEA

1. Entzun eta hitzari espazioa eman

Ikasleek esaten, sentitzen eta bizitzen dutena arretaz entzutea funtsezkoa da. Beren buruak segurtasunez adierazteko konfiantza-giroa sortzeak lagundu egiten du beren errealitateak hobeto ezagutzen eta baloratuak eta baloratuak sentitzen.

2. Hezkuntza-begirada doitzea

Haur bakoitza desberdina da, eta bere beharrak aldatu egin daitezke denborarekin. Irakasleek ikasteko prest egon behar dute, beren praktika berrikusi eta egokitu, ikasteko eta eskola bizitzeko modu bakarra ez dagoela ulertuta.

B. IKASGELA INKLUSIBOA ETA ERRESPETUZKOA SORTZEA

1. Enpatia eta errespetua egunerokotasunetik lantzea

Garrantzitsua da beste pertsona batzuen lekuan jartzen, desberdintasunak errespetatzen eta elkarren zaintzatik elkarrekin bizitzen irakastea. Horrek barne hartzen du entzutea, hitz egitea eta gatazkak modu baketsuan konpontzea bezalako trebetasunak lantzea.

2. Iruzkina edo jarrera diskriminatzaileen aurrean jardutea

Hizkuntzak axola du. Txantxa, iruzkin edo jarrera baztertzailen aurrean, irakasleek modu argi eta hezigarrian esku hartu behar dute, ikasleei ulertaraziz zergatik egiten duten min jokabide horiek eta nola alda daitezkeen.

C. EDUKIETAN ETA MATERIALETAN ANIZTASUNA SARTZEA

1. Errealitate desberdinak irudikatzen dituzten materialak erabiltzea

Ipuinek, irudiek, adibideek eta erreferenteek hainbat motatako familiak, gorputzak, kulturak, gaitasunak eta izaerak erakutsi behar dituzte. Ikasgelan lantzen den horretan islatuta eta islatuta sentitzeak autoestimua eta pertenezia-sentimendua indartzen ditu.

2. Begirada eta esperientzia desberdinei balioa ematea

Jardueretan ikuspuntu desberdinak sartzeak ikasleei laguntzen die ulertzen pertsona guztiak ez direla berdin bizi eta ez dutela berdin pentsatzen, eta aniztasun horrek ikaskuntza aberasten duela.

D. BEHAR DIRENEAN LAGUNTZA ETA EGOKITZAPENAK ESKAINTZEA

1. Guztiontzako ikasgela irisgarria bermatzea

Ikasgela ikasleari egokitu behar zaio, eta ez alderantziz. Horrek aldaketak eragin ditzake materialetan, denboretan, azaltzeko moduan edo talde osoaren parte-hartzea errazteko laguntza espezifikoaren erabileran.

2. Ongizate emozionala eta akonpainamendu akademikoa zaintzea

Haur batzuek zailtasun gehiago izan ditzakete, beren egoera pertsonala edo soziala dela eta. Laguntza, konfiantza indartzea eta laguntza emozionala eskaintzea babes akademikoa bezain garrantzitsua da.

E. IKASKUNTZA PARTEKATUA ETA ELKARLANA BULTZATZEA

1. Elkarrekin eta elkarrekin ikastea

Talde-lanari eta lankidetzari proiektuei esker, ikasleek hobeto ezagutzen dute elkar, laguntzen ikasten dute eta ikaskideen gaitasunak balioesten dituzte.

2. Partekatze eta hausnartzeko espazioak sortzea

Hitz egiteko, entzuteko eta esperientziak partekatze denbora hartzeak ikasleak taldearen aniztasunaz jabetzen eta beste pertsona batzuen bizipenak errespetatzen eta balioesten ikasten laguntzen du.

F. ANIZTASUNA AITORTU, INTEGRATU ETA NORMALIZATZEA

1. Ikasleei erreferente eta errealitate anitzak eskaintzea

Gure ikuspegi hegemonikoa eta etnozentrkoa gaindituz beste errealitate batzuk erakustea horiei balioa emateko modu bat da, era askotako esperientziak eta ikaskuntzak baliozkotuz, haur guztiak ordezkatuta eta errespetatuta senti daitezen.

2. Familien topaketa eta parte-hartzea erraztea

Ordutegian malgutasuna sartzeko eta egoera zailen aurrean ulermena erakusteko. Gure ikasleen familiak eta egoera eta errealitate desberdinak ezagutzeko denbora eskaintzea, gero eta gizarte-testuinguru anitzago batean, funtsezkoa da desberdintasunak kudeatzeko eta ekitatea sustatzeko.

EMAKUMEZKO ERREFERENTEEN LAN EGITEA

Eskolan munduaren ikuspegi bat transmititzen dugu irakasten dugunaren bidez... eta baita irakasten ez dugunaren bidez ere. Denbora luzez, hezkuntza-erreferekiak maskulinoa eta androzentrikoa izan dute nagusi, non emakumeak gutxi agertzen diren, bigarren mailan edo zuzenean ez dira agertzen.

Emakumeak irakaskuntzan sartzeak ez du esan nahi "emakumei buruz hitz egitea" modu puntualean, ezta curriculumetik kanpoko izenak eranstea ere. Bere ekarpenak, obrak eta esperientziak dagoeneko lantzen ditugun edukietan integratzea esan nahi du, testuinguruan kokatuta eta etengabe.

Haur eta Lehen Hezkuntzan, inklusio hori hainbat eredu femenino erakutsiz gauzatzen da, haien sorkuntzak erreferente gisa erabiliz eta munduaren ikuspegi aberatsagoa, bidezkoagoa eta erreagoa eskainiz. Horrela, hurrek ikasten dute kultura, ezagutza eta historia emakumeek eta gizonak eraiki dituztela, eta pertsona guztiak izan daitezkeela protagonista.

AUTOBALORAZIOA ETA IRAKASKUNTZA-EKINTZA

Fitxaren helburuak:

- Emakumeak irakaskuntzan nola sartzen diren identifikatzea.
- Ekintza zehatzak abiaraztea, jarraibide errazei jarraituz.
- Aurrerapenak berrikusi eta egiaztatzea.

1. NON SARTZEN DITUT EMAKUMEAK NIRE PRAKTIKAN?

Adierazi normalean egiten duzuna:

- ☐ Emakumeak erreferentetzat hartzen ditut lantzen ditudan edukietan.
- ☐ Emakumeek egindako lanak, ipuinak, irudiak edo ekoizpenak erabiltzen ditut.
- ☐ Emakumeak aurkezten ditut protagonista gisa, ez bakarrik laguntzaile gisa.
- ☐ Ez ditut atal bereizi gisa tratatzen ("emakumeak eta...").
- ☐ Emakumeak arlo, kultura eta testuinguru geografiko desberdinetan agertzen dira (arte, zientzia, literatura, eguneroko bizitza).

Hausnarketa azkarra:

Eguneko zein unetan agertzen dira emakumeak erreferente gisa nire gelan?

2. NOLA LANTZEN DITUT ERREFERENTE FEMENINOAK?

Haur eta Lehen Hezkuntzan, **erreferenteek eredu** eta **adibide gisa** funtzionatzen dute batez ere. Adierazi zer forma erabiltzen dituzun:

- ☐ Aniztasuna islatzen duten ipuin eta kontakizunen bidez.
- ☐ Irudien, horma-irudien edo txokoen bidez.
- ☐ Jolas sinbolikoan.
- ☐ Arte- edo sormen-jardueretan.
- ☐ Ikasgelako eguneroko elkarriketetan.

Gakoa:

Ez azaltzea, eguneroko jardunean **bizitzea**.

3. AGERTZEN DIREN EMAKUMEAK TESTUINGURUAN KOKATUTA AL DAUDE?

Egiaztatu ea:

- ☐ Lantzen ari naizen edukiarekin lotzen ditut.
- ☐ Zer egiten zuten eta zergatik zen garrantzitsua azaltzen dut.
- ☐ Bere garaian eta testuinguruan kokatzen ditut (modu errazean).
- ☐ Beste kultura-jatorri batzuetako erreferenteak txertatuz.
- ☐ Ez ditut "salbuespen" edo kasu arraro gisa aurkezten.

Gogoratu:

Kontua ez da izenak gehitzea, **ekarpenak integratzea** baizik.

4. HAINBAT IKUSPEGITATIK AGERTZEN DIRA?

Markatu zure gelan gertatzen den:

- ☐ Emakume bera jarduera edo arlo batean baino gehiagotan agertzen da.
- ☐ Hainbat hizkuntzatatik lantzen dira (ipuina, plastika, jolasa, elkarriketa).
- ☐ Beste emakume batzuekin edo une historiko/kulturalarekin konektatzen dira.
- ☐ Hainbat testuinguru geografiko eta kulturalan kokatzen ditut.

Horrek **protagonismoa finkatzen** eta ikuspegi osoagoa eraikitzen laguntzen du.

5. AUERRERAPENEN AZTERKETA AZKARRA

Zintzasunez erantzun:

- ☐ Nire gelan lehen baino emakume erreferente gehiago agertzen dira.
- ☐ Ikasleek emakumeak sortzaile eta protagonista gisa identifikatzen dituzte.
- ☐ Erreferenteak data seinalatuetan bakarrik lan egiteari utzi diot.
- ☐ Inklusioa naturalagoa eta ez hain behartua dela sentitzen dut.

Emakumeak irakaskuntzan sartzea ez da edukia gehitzea, baizik eta curriculumak beste begi batzuekin begiratzea eta ikasleei munduaren ikuspegi bidezkoagoa, anitzagoa eta osoagoa eskaintzea.

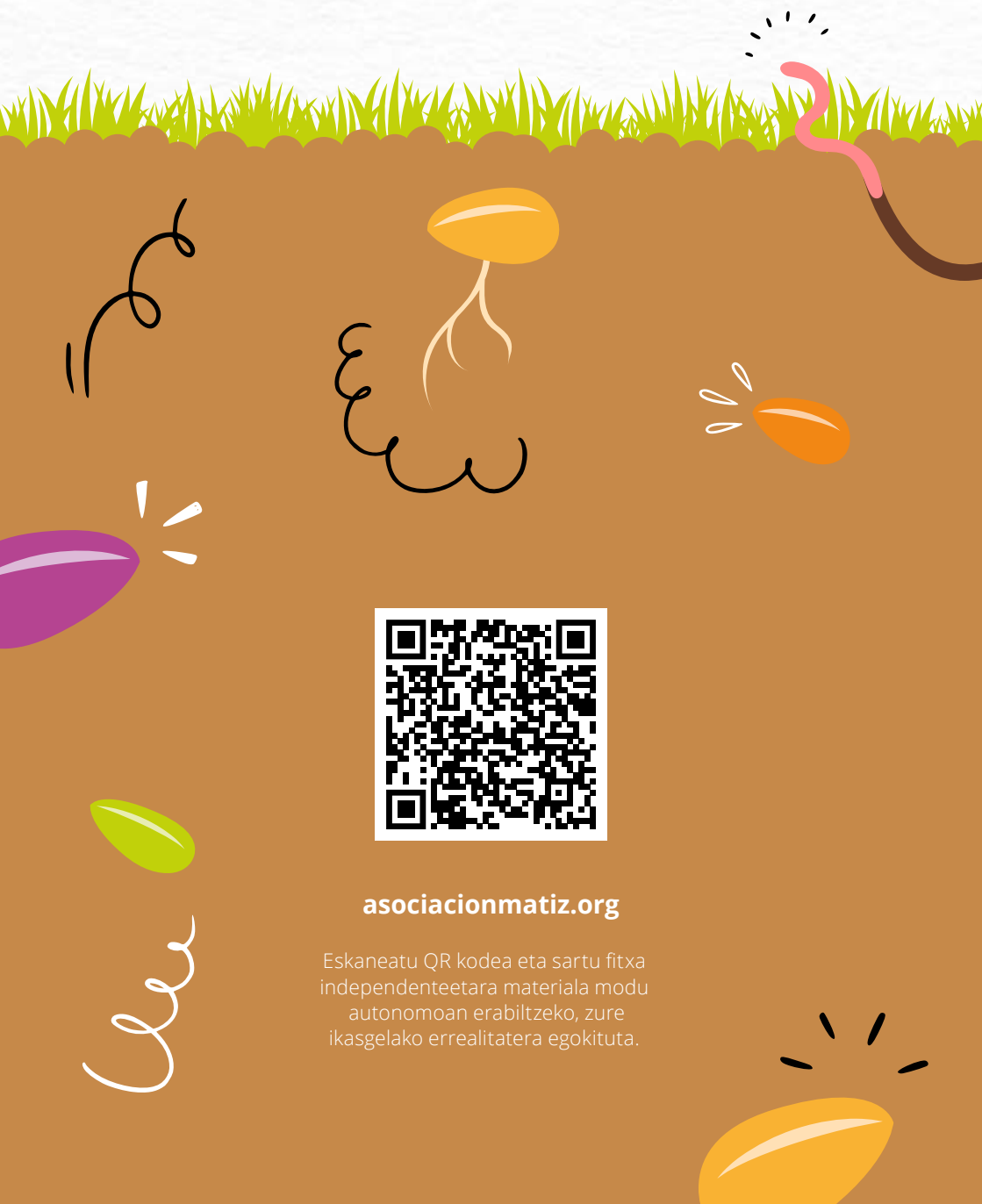
EKINTZARA PASATZEKO BALIABIDEAK

8.1 Emakumeen erreferenteak aurkitzeko dokumentazio-zentro batzuk

BALIABIDEA	ZER ESKAINTZEN DU	ITURRIA
"Women's Legacy Project"	Baliabideen eta katalogoen bankua, emakumeen lanak eta egileta-zatiak biltzen dituena.	https://womenslegacyproject.eu/es/el-proyecto/
¡11 de Febrero – Mujeres en Ciencia!	Emakume zientzialariak ikusarazteko materialak, jarduerak eta proposamenak.	https://11defebrero.org
Mujeres con Ciencia (UPV/EHU)	Emakume zientzialariet buruzko biografiak, efemerideak eta ikasgelarako baliabideak.	https://mujeresconciencia.com
UNESCO	STEM hezkuntzan genero alborapenari aurre egiteko baliabideak.	https://www.unesco.org/es/gender-equality/education/stem
European Institute for Gender Equality	Curriculum-justiziarako baliabideak, gidak, bideoak eta materialak.	https://eige.europa.eu/
Biblioteca digital de la UNESCO	Hainbat baliabide eta erreferente, ikuspegi intersektionalean. Askotariko erreferenteak (garai, jatorri, gaitasun, orientazio, klase sozial... desberdinetako emakumeak)	https://unesdoc.unesco.org
CSIC – Científicas pioneras	Emakumezko zientzialarien biografiak, ikasgelan lantzeko.	https://www.csic.es/es/el-csic/ciencia-en-igualdad/comision-de-mujeres-y-ciencia/cientificas-pioneras
Real Academia de la Historia – Diccionario Biográfico	Irudi historikoen fitxa biografiakoak eskaintzen ditu bilatzaile baten bidez.	https://dbe.rah.es
Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico	Fondo Bibliografikoa: "Emakumeak Oroimenean".	https://bvpb.mcu.es/mujer/es/micrositios/inicio.do
Biblioteca Nacional de España	Emakumeak kulturari buruzko obra eta material historikoak eskuratzea.	https://www.bne.es/es/Micrositios/Guidas/MujeresImpresoras/
La Roldana Plataforma	Emakume artistak eta ahaztutako istorioak ikusarazteko baliabideak.	https://asociacionlaroldana.com
Kera Emakumeen Ijito Elkarte	Emakume ijito erreferenteei buruzko materiala.	https://sites.google.com/view/kera-elkarte/material?authuser=0
Imagina	Lesbianen erreferenteen emakumeak.	https://imaginamas.org/referentes-de-mujeres-lesbianas/
Maldita.es	Arrazakeriaren aurkako borrokan erreferenteak diren emakumeak.	https://maldita.es/migracion/20190325/mujeres-referentes-en-la-lucha-antirracista/
Afrofeminas	Emakume beltzei eta arrazakeriaren aurkako borrokaritza buruzko gogoetak, artikulatuak eta edukiak partekatzen ditu.	https://afrofeminas.com/

8.2 Haur eta lehen hezkuntzako geletan lan egiteko zenbait baliabide praktikoa

BALIABIDEA	ZER ESKAINTZEN DU	ITURRIA
Hezkidetzagunea	Baliabide eta materialen karpeta zabala, irakasleei, ikasleei eta familiei zuzendutako hezkidetzak etapaka lantzeko, hainbat jarduerak eremutan.	https://hezkidetzagunea.euskadi.eus/es/
Centro de documentación del Instituto Vasco de la Mujer, Emakunde.	Genero-berdintasunari buruzko dokumentazio-zentroa, informazio- eta dokumentazio-beharak asetzeko.	https://www.emakunde.euskadi.eus/informacion/centro-de-documentacion/webema01-contentpubli/es/
Emakumeen Dokumentazio Zentroa Maite Albiz / Centro de Documentación de Mujeres	Liburutegi batek osatzen duen dokumentu-funtsa da, eta bertan, hainbat diziplina akademikotako ideiak, jarduerak, eztabaidak eta teoria feministaren eta genero-teoriaren garapena ezagutu daitezke.	https://emakumeak.org/web/
Gender Equality in Early Childhood Education	Checklist-ak eta materialak lehen haurtzarotik genero-berdintasuna sustatzeko, ikasgelako jarduerak eta estrategiek. Deskargatzeko baliabideak ditu.	https://genderequalityinschools.org/
TIKIS MIKIS. Una guía familiar para construir sociedades igualitarias	Ipuinak eta haurrentzako aisialdi-materiala aztertzeak tresnak, eta familiekin partekatzeko iradokizun-sorta bat.	https://asociacionmatiz.org/eu/2018/03/23/tikis-mikis-berdintasunezko-gizarteak-eratzeko-familia-gida/
Sindicalistas sin fronteras. ISCOD. UGT y Generalitat Valenciana	Hezkuntzan arraza-aniztasunaren aldeko tresna pedagogikoak.	https://www.sumaysigue.org/ficheros/documentos/guia-Herramientas-pedagogicas-cast.pdf
Instituto de las Mujeres. Ministerio de Igualdad del Gobierno de España.	Ikasgelan berdintasuna lantzeko eta estereotipoak zalantzan jartzeko baliabideak eta jarduerak.	https://www.inmujeres.gob.es/areas-Tematicas/educacion/programas/home.htm
Afrofeminas	Etnohezkuntza eta Hazkuntzari buruzko gogoeta eta baliabideak.	https://afrofeminas.com/category/plataforma-educativa/
Xamle	Arrazismoaren aurkako hezkuntza hausnartzeko eta hezkuntza eraldatzeko baliabideak.	https://xamle.es

asociacionmatiz.org

Eskaneatu QR kodea eta sartu fitxa
independenteetara materiala modu
autonomoan erabiltzeko, zure
ikasgelako errealitatera egokituta.